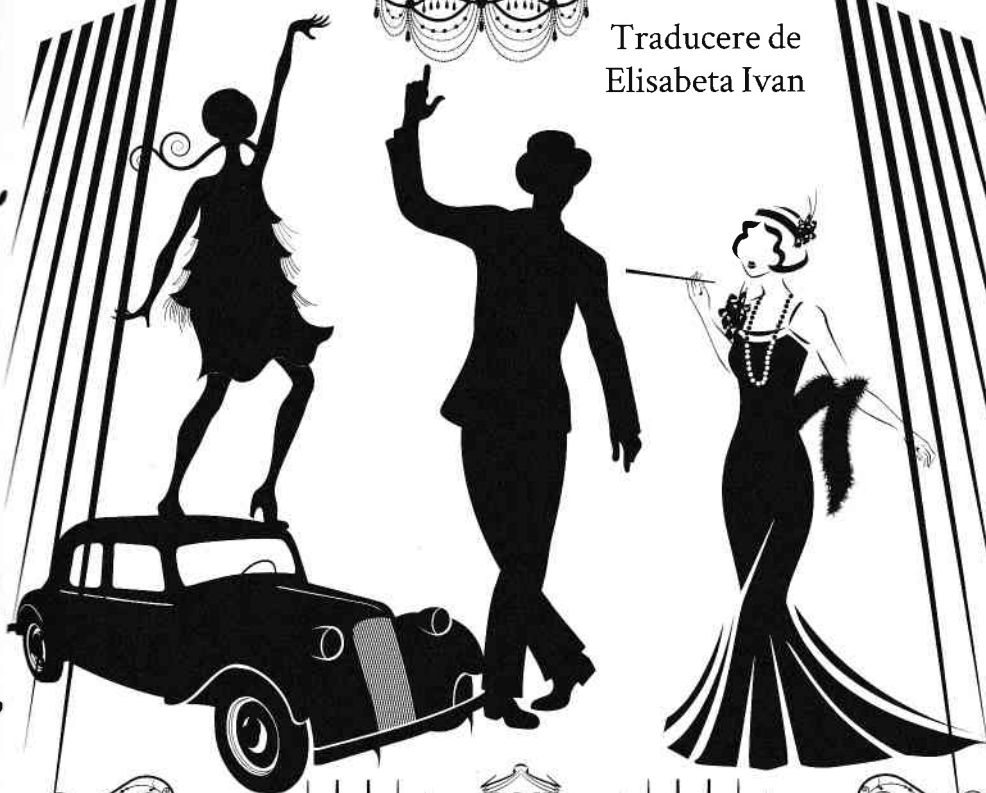
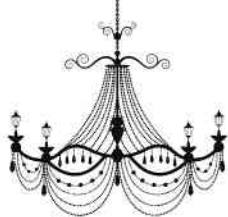

LIBRIS

WIKIKNOW BOOKS

F. SCOTT FITZGERALD MARELE GATSBY

Traducere de
Elisabeta Ivan

DPH
DOLCEA PUBLISHING HOUSE

București, 2025

Cuprins

Capitolul 1	15
Capitolul 2	39
Capitolul 3	57
Capitolul 4	81
Capitolul 5	103
Capitolul 6	121
Capitolul 7	137
Capitolul 8	175
Capitolul 9	193

LBRIS

We know
books

Din nou, pentru Zelela

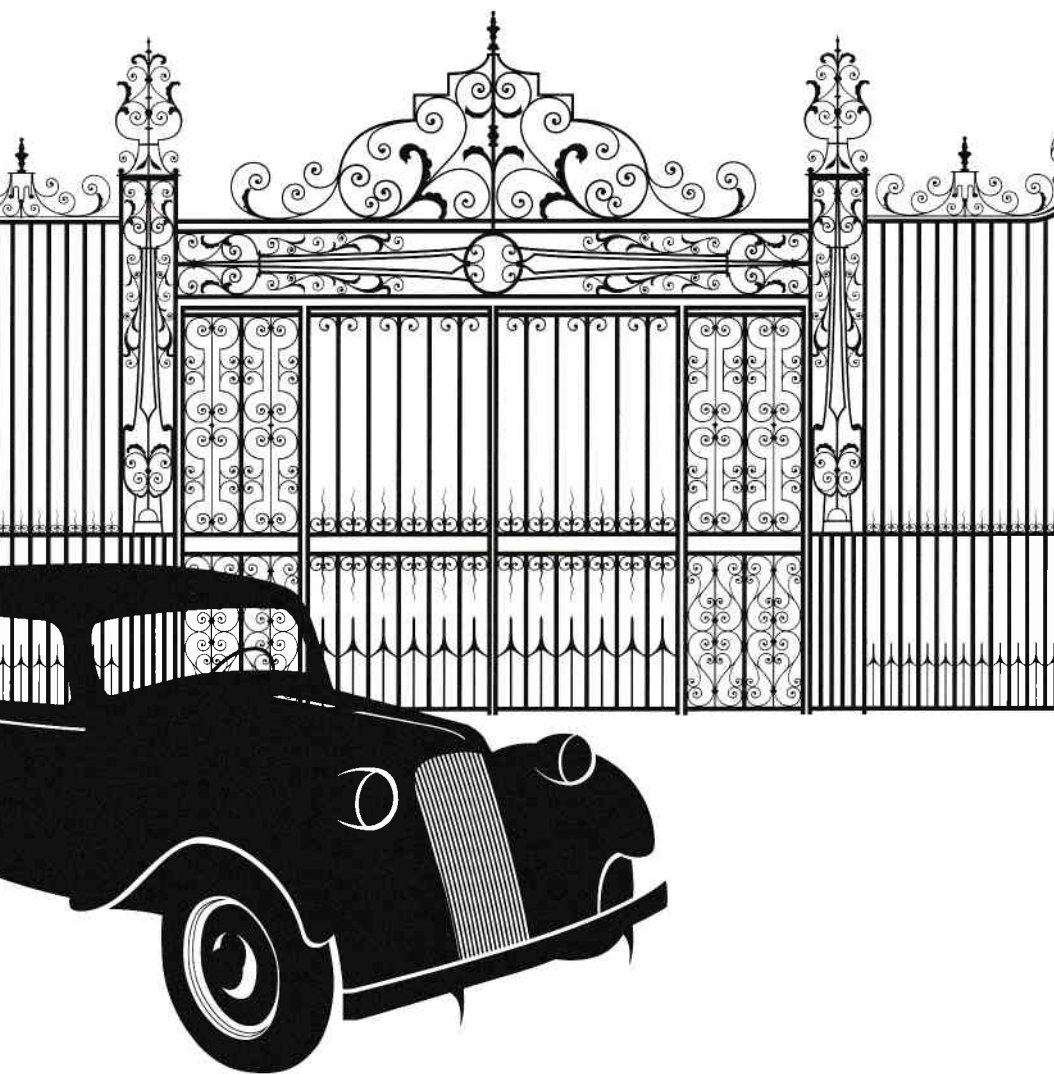

Atunci poartă pălăria de aur, dacă asta o va mușca;
Dacă poți sări, sari cel mai sus pentru ea,
Până când va striga: „Iubițe cu pălărie de aur, iubițe săltărețe,
Trebuie să fii al meu!”

THOMAS PARKE D'INVILLIERS

LBRIS

We know
books

LBRIS

We know
books

In tinerețe, pe vremea când eram mai vulnerabil, tatăl meu mi-a dat câteva sfaturi pe care de atunci le-am sucit și răsucit pe toate părțile în mintea mea.

— Ori de câte ori vrei să critici pe cineva, mi-a spus el, ține seama că nu toți oamenii din această lume au avut parte de avantajele de care te-ai bucurat tu.

Atât și nimic mai mult! Dar întotdeauna am fost neobișnuit de comunicativi într-un mod rezervat, iar eu am înțeles că voia să spună mult mai mult de-atât. În consecință, înclin să-mi păstrez toate judecățile pentru mine, un obicei care mi-a stârnit multe deprinderi curioase și care, în aceeași măsură, m-a făcut victima unor plictiseli veterane, care nu sunt puține. Mintea anormală detectează rapid și își arogă această calitate atunci când apare la o persoană normală și așa s-a întâmplat că, la facultate, am fost acuzat pe nedrept că sunt politician, din pricină că eram la curent cu suferințele secrete ale bărbaților necunoscuți și extravaganti. Majoritatea confidențelor nu au fost solicitate – deseori m-am prefăcut că mi-e somn, că am o altă preocupare sau că sunt interesat de o frivolitate ostilă când îmi dădeam seama, printr-un

semn inconfundabil, că se întrevedea înfiorarea unei revelații intime; căci dezvăluirile intime ale tinerilor, sau cel puțin termenii în care aceștia le exprimă, sunt de obicei plagiatoare și marcate de suprimări evidente. Ca să îți reprimi judecățile, trebuie să dai dovadă de rezerve infinite de speranță. Încă mi-e teamă că voi rata ceva dacă dau uitării faptul că – așa cum mi-a sugerat tatăl meu cu snobism, iar eu repet acum, tot cu snobism – la naștere, fiecăruia îi este împărțită câte o fărâmă din bunele maniere fundamentale, dar în mod inegal.

Și, după ce m-am mândrit cu acest mod de toleranță, ajung să admit că și aceasta are o limită. Conduita noastră se poate întemeia pe o bază solidă ca o stâncă sau poate să plutească pe o mlaștină mișcătoare, dar după un anumit punct, nu-mi mai pasă pe ce se întemeiază. Când m-am întors de pe Coasta de Est în toamna anului trecut, am simțit că vreau ca lumea să fie uniformă și să aibă o ținută morală ireproșabilă; nu-mi mai doream incursiuni exuberante în inimile oamenilor doar pentru a beneficia de scurte momente privilegiate. Doar Gatsby, bărbatul care dă numele acestei cărți, a făcut excepție de la această regulă – Gatsby, care reprezenta tot ce îmi stârnește cel mai aprig dispreț. Dacă a avea personalitate înseamnă să ai o serie neîntreruptă de acțiuni încununată de succes, atunci acest om avea ceva superb – o sensibilitate sporită față de promisiunile vieții, de parcă s-ar fi înrudit cu unul dintre acele aparate complicate care înregistrează cutremure de pământ de la zece mii de mile distanță. Această receptivitate nu avea nimic de-a face cu acel caracter impresionabil care este pompos denumit „temperament creativ” – Gatsby avea o extraordinară vocație pentru speranță, era stăpânit de o febră romantică așa cum nu am întâlnit niciodată la nicio altă persoană și pe care probabil că nu o voi mai regăsi vreodată. Nu, Gatsby s-a dovedit a fi un om adevărat până la urmă; ceea ce-l umbrea pe Gatsby, acea manta de praf necuviincios

stârnit de visurile lui, este ceea ce m-a făcut să-mi pierd temporar interesul față de regretele inutile și bucuriile scurte ale semenilor mei.

Oamenii din familia mea provin din familii de seamă și înstărite în acest oraș din Occidentul Mijlociu, vechi de trei generații. Carraway sunt un fel de clan și păstrăm tradiția conform căreia suntem descendenți din ducii de Buccleuch, dar adevăratul fondator al descendenței mele a fost fratele bunicului meu, care a venit aici în '51, a trimis un înlocuitor în Războiul Civil și a început afacerea cu feronerie en gros pe care astăzi tatăl meu o duce mai departe.

Nu l-am văzut niciodată pe acest străunchi, dar se spune că-i semăn – cu referire specială la portretul destul de dur care atârnă în biroul tatălui meu. Am absolvit New Haven în 1915, la doar un sfert de secol după tatăl meu, iar puțin mai târziu, am participat la acea migrație teutonă întârziată cunoscută sub numele de Marele Război. Mi-a plăcut atât de mult contraatacul, încât m-am întors tulburat. În loc să fie centrul cald al lumii, Occidentul Mijlociu părea acum marginea zdrențuită a universului – așa că am decis să merg în Est și să învăț despre afacerile cu obligațiuni. Toți cei pe care îi cunoșteam lucrau în domeniul obligațiunilor, așa că am presupus că ar putea susține încă un bărbat singur. Toate mătușile și unchii mei discutau despre situația aceasta de parcă ar fi ales o școală privată pentru un copil și, în cele din urmă, au spus:

— Eeei... da-aaa, cu chipurile foarte grave și ezitante.

Tata a acceptat să mă finanțeze un an, iar după diverse amânări, în primăvara lui '22 am venit pe Coasta de Est, definitiv, cum credeam eu pe atunci.

Ar fi fost practic să găsesc o cameră de închiriat în oraș, dar fiind sezonul cald și cum tocmai părăsisem o țară plină cu peluze vaste și copaci prietenoși, atunci când un tânăr de la birou mi-a sugerat să luăm

împreună o casă într-un orașel suburban și să facem naveta, mi s-a părut o idee grozavă. El a găsit casa – un bungalow din carton, avariat de intemperii, la optzeci de dolari pe lună, dar în ultimul moment firma i-a cerut să meargă la Washington, așa că am plecat singur la țară. Aveam un câine – cel puțin l-am avut câteva zile, căci pe urmă a fugit –, un automobil Dodge cam vechi și o servitoare finlandeză, care îmi făcea curat și îmi gătea și care rostea vorbe de duh pe limba ei doar pentru sine, făcându-și de lucru deasupra aragazului.

Am fost singur o zi sau două, până când, într-o dimineață, un bărbat mai recent sosit în sat decât mine m-a oprit pe drum.

– Cum ajung în satul West Egg? m-a întrebat el neputincios.

I-am spus. Și pe măsură ce îmi continuam drumul, nu mai eram singur. Eram un ghid, un deschizător de drumuri, un colonist original. Îmi conferisem, cu dezinvoltură, libertatea de care se bucura acel cartier.

Și uite-așa, odată cu primele raze de soare și cu mugurii care stăteau să crape de-a lungul crengilor copacilor, așa cum cresc lucrurile cu rapiditate în filme, am avut acea convingere familiară că viața începea din nou odată cu vara.

În primul rând, aveam mult de citit, iar aerul acesta proaspăt era plin de sănătate și demn de a fi respirat. Am cumpărat o duzină de volume, cărți din domeniul bancar, despre creditare și investiții, pe care le-am așezat pe raft, îmbrăcate în veșminte roșii și aurii, precum banii noi de la monetărie, promițând să dezvăluie secretele strălucitoare pe care le cunoșteau doar Midas, Morgan și Mecenas. Și am intenționat să citesc și multe alte cărți în afară de acestea. La facultate, eram mai degrabă un intelectual – într-un an am scris o serie de editoriale foarte solemne și evidente pentru *Yale News* – și acum aveam de gând să aduc înapoi în viața mea toate aceste lucruri și să

redevin un specialist cu responsabilități limitate, omul „multilateral dezvoltat”. Aceasta nu este doar o epigramă – până la urmă, viața se vede mult mai bine printr-o singură fereastră.

A fost o întâmplare că am găsit să închiriez o casă într-una dintre cele mai ciudate comunități din America de Nord. Se afla pe acea insulă zveltă și răvășită care se întinde spre est de New York – și unde există, printre alte curiozități naturale, două formațiuni geologice neobișnuite. La douăzeci de mile de oraș se găsește o pereche formată din două ouă enorme, identice în ceea ce privește conturul și separate de un golfuleț, doar așa, de curtoazie, care se revarsă în cea mai liniștită apă sărată pe care o poți găsi în emisfera vestică, întinsa până de apă a strâmtorii Long Island. Nu sunt ovale perfecte – ca oul din povestea lui Columb, ambele sunt zdrobite la capătul de contact –, dar asemănarea lor fizică trebuie să fie o sursă de confuzie perpetuă pentru pescărușii care zboară. Pentru cei fără aripi însă, un fenomen mai captivant îl reprezintă faptul că, în afară de formă și dimensiune, nu mai au niciun punct în comun.

Am locuit pe oul dinspre apus, pe West Egg, fiind cel mai puțin modern dintre cele două ouă, deși aceasta este o etichetă prea superficială pentru a exprima contrastul bizar și nu puțin sinistru dintre ele. Casa mea se afla chiar în vârful oului, la doar cincizeci de metri de strâmtoare, și înghesuită între două loturi uriașe, care se închiriau pentru douăsprezece sau cincisprezece mii pe sezon. Cel din dreapta mea era o chestiune de-a dreptul colosală, indiferent de standard – o imitație reală a unui Hôtel de Ville din Normandia, cu un turn pe o parte, care scăpa sub o barbă subțire de iederă crudă; avea și o piscină de marmură și mai mult de patruzeci de acri de gazon și grădină. Era conacul lui Gatsby. Sau mai degrabă, pentru că nu-l cunoșteam pe domnul Gatsby, era un conac locuit de un domn cu acest nume. Casa

mea era banală și mică, așa că fusese ignorată. Aveam deci vedere la apă, o vedere parțială spre gazonul vecinului meu și proximitatea consolatoare a milionarilor – totul pentru optzeci de dolari pe lună.

De-a lungul golfului de curtoazie, palatele din East Egg, albe și foarte moderne, străluceau de-a lungul apei, iar istoria verii a început cu adevărat în seara în care m-am dus cu mașina acolo să iau cina cu familia Tom Buchanan. Daisy îmi era verișoară de-a doua, iar pe Tom îl cunoșteam din facultate. Imediat după război, am petrecut două zile cu ei în Chicago.

Soțul ei, printre diversele sale realizări fizice, fusese unul dintre cei mai puternici fundași care au jucat fotbal vreodată la New Haven – o figură națională într-un fel, unul dintre acei bărbați care, la doar douăzeci și unu de ani, ating excelența atât de penetrant limitativă, încât tot ce gustă după aceea nu e decât anticlimax. Familia lui era putred de bogată – la facultate, chiar și lejeritatea cu care își cheltuia banii constituia un motiv de critică –, dar acum părăsise Chicago și venise pe Coasta de Est într-un mare fel, care îți tăia răsuflarea: de exemplu, a adus din Lake Forest o herghelie de ponei pentru jocul de polo. Mi-a fost greu să înțeleg că un bărbat din generația mea putea fi suficient de bogat încât să-și permită astfel de excentricități.

De ce veniseră ei în est, nu pot ști. Au petrecut un an în Franța fără niciun motiv și apoi au rătăcit înapoi și încolo, neliniștiți, oriunde se juca polo și oriunde întâlneau mai mulți bogătași laolaltă. De data aceasta se stabiliseră permanent, după cum îmi spusese Daisy la telefon, dar nu am crezut-o – nu puteam citi în sufletul lui Daisy, dar simțeam că Tom va continua să caute neconținut, puțin nostalgic, acea tensiune dramatică a meciurilor de rugby de altădată, la care nu avea cum să mai participe.

Și așa s-a întâmplat că, într-o seară caldă și cu vânt puternic, am mers la East Egg cu mașina, ca să văd doi vechi prieteni pe care abia dacă îi cunoșteam. Casa lor era chiar mai complexă decât mă așteptam, un conac vesel în stil colonial georgian, zugrăvit cochet în roșu-alb, cu vedere la golf. Gazonul începea chiar de la plajă și urca un sfert de milă spre ușa de la intrare, sărind peste ceasuri solare, ziduri de cărămidă și grădini înflăcărâte – în cele din urmă, ajungând în fața casei, se lăsa pe-o parte, printre plante cățărătoare viu colorate, de parcă nu și-ar fi putut opri avântul cu care alergase spre ea. Fațada era întretăiată de un șir de ferestre franțuzești, strălucitoare precum aurul reflectat, larg deschise pentru după-amiaza străbătută de adieri calde, și chiar acolo, în fața ușii de la intrare, mă aștepta Tom Buchanan în costum de călărie, cu atitudinea-i caracteristică, ținându-și picioarele depărtate, dar neclintite pe podea.

Se schimbase față de anii petrecuți la New Haven. Acum era un bărbat zdravăn de vreo treizeci de ani, cu părul de culoarea paiului, cu o gură cam aspră și cu un fel de a fi cam arogant. Chipul său era dominat de o pereche de ochi scânteietori, disprețuitori, care făceau să pară că se apleacă mereu spre tine cu agresivitate. Nici măcar croiala efeminată a hainelor sale de călărie nu putea ascunde puterea musculaturii corpului său – părea că nu mai încape în cizmele strălucitoare, strânse atât de mult, încât dădeau impresia că șireturile erau pe punctul să se rupă, și-i puteai vedea mușchii încordându-i-se când i se mișca umărul pe sub haina subțire. Era un corp capabil de eforturi enorme – un corp agresiv.

Când vorbea, glasul de tenor morocănos, răgușit sporea impresia de nervozitate pe care o transmitea. Era un strop de dispreț părintesc în ea, chiar și față de oamenii pe care-i simpatiza – și erau destui bărbați la New Haven care îl urau cu toată ființa.

„Acum, să nu crezi că părerea mea cu privire la aceste chestiuni este definitivă”, părea să spună el, „doar pentru că sunt mai puternic și mai bărbat decât tine.”

Pe vremuri, făceam parte din aceeași societate de studenți și, deși nu am fost niciodată prieteni apropiați, am avut întotdeauna impresia că avea o părere bună despre mine și, în felul său aspru și sfidător, își dorea ca și eu să-l plac.

Am vorbit puțin timp, schimbând câteva vorbe pe veranda însorită.

— Am aici o casă frumoasă, mi-a spus cu privirea-i neliniștită, căutând mereu împrejur.

Apucându-mă de braț, m-a întors și mi-a arătat fațada casei printr-o mișcare a mâinii sale mari și late, apoi o grădină în stil italian, parcă scufundată, mai joasă decât nivelul pajiștii, o jumătate de acru de trandafiri spinoși și o barcă cu motor cu nasul în vânt, acostată la debarcader, cu fața către mare.

— A fost proprietatea lui Demaine, magnatul petrolului.

M-a întors din nou destul de brusc, ținându-mă de braț, dar oarecum politicos:

— Să intrăm în casă.

Am traversat un hol înalt și ne-am îndreptat către un spațiu strălucitor, scaldat într-o lumină trandafirie, legat de corpul casei prin glasvanduri uriașe la fiecare capăt. Ferestrele erau întredeschise și scânteiau, aruncând sclipiri albe pe iarba crudă de afară, care părea să vrea să pătrundă și în casă. O briză dulce sufla prin toată încăperea, umflând perdelele de la un capăt la celălalt ca pe niște steaguri palide, răsucindu-le în sus spre albeața ca de frișcă a tavanului și învâlmurându-le apoi deasupra covorului de culoarea vinului, aducând o umbră peste încăperea, așa cum face vântul pe suprafața mării.

Singurul obiect complet imobil din cameră era o canapea enormă pe care stăteau ținute două tinere, ancorate ca de o geamandură. Erau îmbrăcate în rochii albe, iar faldurile rochiilor se ondulau și fluturau de parcă abia se opriseră să-și tragă sufletul după ce-ar fi alergat prin toată casa. Cred că am rămas pe loc câteva clipe, ascultând fremătatul perdelelor și geamătul produs de tabloul care se lovea de perete. Apoi Tom Buchanan a închis cu zgomot ferestrele din spate și vântul din cameră s-a oprit, iar perdelele, covoarele și rochiile celor două tinere nu s-au mai mișcat.

Cea mai tânără dintre ele îmi era străină. Stătea întinsă la un capăt al divanului cât era de lungă, complet nemișcată și cu bărbia puțin ridicată, de parcă ar fi ținut pe ea un obiect în echilibru, fiind în primejdie să cadă. Chiar dacă mă văzuse cu coada ochiului, nu lăsase deloc să se observe, și m-am pomenit că rostesc niște bolboroseli drept scuze pentru că am deranjat-o intrând în cameră.

Cealaltă față, Daisy, a schițat o încercare de a se ridica – s-a aplecat ușor în față, cu o expresie cântărită –, apoi a râs, un râs absurd și fermecător. Astfel că am început să râd și eu, intrând în cameră și îndreptându-mă spre ea.

— Sunt paralizată de fericire.

A râs din nou, de parcă ar fi spus ceva foarte spiritual, și mi-a ținut mâna într-a ei pentru câteva clipe, privindu-mă drept în față, de parcă ar fi vrut să-mi spună că nu există nimeni altcineva pe lume pe care și-ar dori atât de mult să-l vadă. Aceasta era firea ei. Cu vocea joasă, ca într-un murmur, m-a anunțat că numele de familie al fetei care ținea obiectul nevăzut în echilibru pe bărbia sa era Baker. (Am auzit spunându-se că Daisy vorbea șoptit doar pentru a-i face pe oameni să se încline spre ea; o critică irelevantă, care nu o făcea mai puțin fermecătoare.)

În orice caz, buzele domnișoarei Baker au început să tremure, apoi a dat ușor din cap spre mine, aproape imperceptibil, și și-a înclinat destul de repede capul din nou pe spate – obiectul pe care îl ținea în echilibru se clătina puțin, și asta o speriasă. Din nou, m-am surprins murmurând un fel de scuză. Aproape orice manifestare de încredere completă în forțele proprii își atrage din partea mea un omagiu plin de uimire.

Mi-am îndreptat privirea înapoi spre verișoara mea, care începuse să-mi pună întrebări cu aceeași voce joasă și fascinantă. Avea o voce pe care îți este imposibil să n-o urmărești în toate modulațiile sale, de parcă fiecare frază ar fi un aranjament de note pe care nu-l vei mai putea reasculta niciodată. Fața îi era tristă și încântătoare, iar ochii dădeau o strălucire aparte chipului său, precum niște bijuterii sclipitoare. Buzele-i pasionale, umede dădeau naștere unei emoții pe care bărbații din jurul ei nu o mai puteau uita – un cânt, o șoptă care te îndemna: „Ascultă”, dezvăluindu-ți toate lucrurile palpitante pe care le trăise, întâmplările minunate care se petrecuseră de puțină vreme, ca o promisiune că aveau să se petreacă noi lucruri extraordinare și în următoarea oră.

I-am povestit cum m-am oprit la Chicago pentru o zi sau două în drum spre New York și cum cel puțin o duzină de oameni îi transmiteau prin mine complimente și urări de bine.

– Le e dor de mine?! m-a întrebat ea în extaz.

– Întregul oraș pare pustiu. Toate mașinile au roata din spate de pe stânga vopsită în negru, de parcă ar fi o coroană mortuară, și un vaiet neîntrerupt răsună toată noaptea de-a lungul țărnelui de nord.

– Ce frumos! Să ne întoarcem, Tom. Chiar mâine!

Apoi, întorcându-se spre mine, a adăugat fără nicio legătură:

– Ar trebui să vezi fetița.